

ljudmi z njihovimi strastmi in mnogoverstnimi razmerami, — ako se pazljivo varuje, da svojih osebnih čutov ne vpleta, — ako natanko samo tako pripoveduje pripetila, kakor so se, ali vsaj kako bi se bile morale naravno zgoditi, brez vse jednostranosti, strastvenosti, ljubezni ali serda. Naravnost je tedaj naj višje pravilo epike.

Dramatika naj višjo stopnjo doseže, ako sta v nji osebnost (subjektivnost) in nasebnost (objektivnost), to je, lirične in epične pravila tako v jedno sklopljene in spletene, da lastnosti nobenega teh storil ne prevagujejo, ampak, da čisto kaj novega, od vsakega pojedinega različnega, predstavljajo. (Konec sledi.)

Kratkočasno berilo.

Poberki vsake baže iz mnogih časnikov.

* Kakost človeške kože se nek ravna po tem, česar človek vživa. Slavni Buffon terdi, da lepa gladka koža gospôde izvira večidel iz žlahnejših jedil. Pravijo, da ječmenov kruh napravi blede kožo, in da ljudjé, kateri vedno le slano in suho mesó vživajo, imajo malokdaj lepo čisto kožo.

* Da so ribči ribe dober kup prodajali, je veljala pri starih Gerkih v Atenah postava, da noben ribeč na tergu ni smel sedé rib prodajati, ampak celi čas le stati, da ga je tako trudnost silila hitro blago svoje spečati in ga zatega voljo cenó prodajati.

* Zdravje si ohraniti, ni nič boljšega — pravi neki imeniten zdravnik preteklega stoletja — kakor nikoli piti kake mešane pijače.

* Jutro in večer imata različno moč do človeka; zjutraj kraljuje v glavi pamet, zjutraj je človek vés bolj merzle kervi in resno vse prevdarja; zvečer so mu možgani bolj vroči, marsikaj si domišlja kar je prazno, tudi je na večer bolj boječ in veruje lože vsako vražo; zato zvečer rad posluša pravlice, storije in vse kvante; marsikaj verjame človek zvečer, kar zametuje zjutraj.

* V cerkvenih bukvah v Haberkornu blizu Magdeburga na Pruskem se bere, da je leta 1679 dobil neki šolarček 12 grošev za par čevljev zato, da je poletil zbujal ljudi, ki so v cerkvi dremali. — Marsikod bi se dalo še tudi dandanašnji tako par čevljev zaslužiti.

* Jerbase in škafe na glavi nositi ima tudi svoje dobro. Neki zdravnik pravi: „Na Krajskem, Štajarskem in Koroškem nosijo ženske jerbases in škafe na glavi in to jih sili, da se morajo kakor sveča ravne držati; takošna šega je tudi v deželah poleg Rajna, na Laškem in ob doljni Labi pri Bardovikankah; zato so v vseh teh krajih ženske lepe in ravne postave kot jelke. Na Saksonskem, Češkem in Šlezkem pa nosijo težke jerbases na herbtu, in se zato navadijo prihuljeno držati, če tudi ničesa ne nesejo.“

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Istre 19. sept. V. — Dolgo časa sem se že pripravljaj vam tudi kaj od naših krajev pisati, pa čakal sem, da bi mogel častitim bravcem ne le samo od žitne, temuč tudi od vinske letine kaj povedati. — Žita je bilo pri nas v zgornji Istri zavolj prevelike suše malo. Fažol, grah, bob in drugo sočivje je suša prerano na zrelost silila, zato pa tudi ni prav dozorelo. Do prvih dni t. m. je turšica prav slabo kazala, da so se ljudjé že zlo glada bali in klaverno po njivah gledali. Dežja nismo od mesca maja skor nič imeli, v septembru pa je skor vselej z velikim vetrom prišel, tako, da je turšica vsa poglela, in tudi grojzdja je veliko pod zlo šlo. Akoravno letos ni bilo slabega vremena, vendar je grojzdja le srednje in v nekterih krajih bo slaba letina; kar ga pa je, bo dalo dobro kapljico, ker je bilo skor povsod brez plesnjine; prihodnje leto pa upamo, da nas bo Bog popolnoma tertne bolezní očuval. Čeravno je v Istri že več let zaporedoma slabih, storijo vendar ljudjé za čast

božjo kar le morejo in cerkve tû in tam popravljajo in zalašajo, tako so v fari Truški kupili iz Ljubljane čez deset centov težek zvon, v Topolovacu so razširili cerkev in napravili zvonik s potroški čez dva tisuča goldinarjev; v mnogih krajih okoli Buj in Kopra so oltarje ali nove napraviti ali pa stare popraviti dali. Jakob Taučer, podobar in malar je umetno in cenó več reči naredil. Še to pa moram pristaviti, da mnogo rokodelcev in obertnikov bi v Istri lahko dovelj dela imelo in pošteno živelo, pa jih ni. Domačega rokodelca redko dobiš razun kakega šivarja ali postolarja; zavolj tega so večidel rokodelci iz Koroškega, pa še teh je le malo. Domači ljudjé pa še zdaj mislijo, da niso za drugo, kakor za plug in capon (matiko).

Iz Admonta 23. sept. Izpolnilo se je, kar ste nam „Novice“ pred nekimi tedni naznanile. Veselega serca Vam tedaj priobčimo te verstice v spominek nazočnosti milostljivega kneza in škofa Lavantinskega kot sooglednika samostana Admonškega. Marljivi višji pastir so bili pri svojih ovčicah celi teden od 16. do 22. t. m. in jim pri ti priliki razjasnili: kaj je samostan in kako se samotarec obnašati mora, da po ti sicer težavni poti doseže svoj cilj in konec. Opomnili so nas truda in prizadevanja pravega redovnika, očeta našega sv. Benedikta, da bi zvesto spolnovali, kar nam je po svoji ustanovi zapovedal in tako pravi njegovi nasledniki bili. In res so mili knez serca vseh nazočih nadušili tako, da se obilna žetva iz njihovega semena pričakovati zamore ne le o zadevah samostanskega poklica, temuč tudi samostanu izročenege šolstva. Hvala tedaj hvala za očetovsko skerb v vsem milostljivemu knezu, kteremu je Vsegamogočni podaril redki talent besede in pisave, da tako po dvojni poti krepko segajo v serca svojih ovčic.

Enrik Rešek.

Od celjske okolice 25. sept. — Pičlo uro hodá od Celja proti izhodu, na levem bregu mirnotekoče Voglajne in v opasu zelenega bukovja je precej visoka berdovita krajina, ktereje navadno pravijo Pečovje, ktero bi pa prav za prav imenovati mogli lep sadovnjak. Kajti le na polnočni strani jo obdajajo bele pečine, povsod drugeje so pa prijazni griči, gojzdiči, vinogradi, plodne njive in travniki, po kterih in okoli kterih je mnogo lepega sadnega drevja, kteremu se koj na prvi pogled vidi, da vlastnik njegov je priden in umen sadjorejec. In taka je res. Posestnik tega zemljištva je verli Miha Visjak, po domače Pečovšek, mlad pa umen kmetovavec, vés vnet za blago sadjoreje.

Bil je on nekđaj vojak, in ko taki je obhodil veliko sveta, vidil kos lepe Italije, rodovitne planjave Lombardije in celó blagoslovljene papeževe dežele. Pazljiv in bistrega uma se je v ptujini naučil marsikaj, kar v kmetovanji koristi; pri vojaštvu se je pa tudi naučil brati pa pisati, in to po slovensko in nemško, nekoliko tudi po laško. Po smerti svojega očeta je prevzel kmetijo na „Pečovji“. Ta je bila obdolžena in sila zanemarjena. Miha Visjak se je pa krepko lotil poboljšanja in popravljanja svojega posestva; najbolj poprijel se je pa sadjoreje, ker lega in podnebje ste ji tukaj posebno ugodne. Že najdeno drevje je on snažil, cepil, obrezoval in žlahnil, kolikor je mogel; največ plodunosnega drevja je pa nasadil sam: češinj, jabek, hrušk in breskev; kaj, celó smokvine drevjica je nasadil okoli hišice svoje. (V dobrih letinah, ko vse to drevje polno rudečega in rumenega, sinjklatega in rujavklatega sadja visi, je nek gledovavcu kaj krasen pogled).

Da je pa Miha Visjak vse to zamogel dognati, je posvetovaval se rad z dovedenimi sadjorejci v Celji in drugeje, je prebiral pridno koristne bukve, med kterimi, pravi on, so bile „kmetijska kemija“, „vinoreja“ in pa „Novice“ tiste poglavitne vodila, po kterih se je ravnal največ o zboljšanju kmetije svoje. Tako je v malo letih poboljšal in popravil to zemljišče, si jako opomogel, poplačal prevzete dolgove, in je zdaj premožen posestnik lepega zemljištva. —

Bil je toplomil jesensk popoldan, ko me je nedavno neko opravilo peljalo na to višavo. Tu mi je bila ugodna prilika ogledati nekoliko natančneje omenjeno kmetijo. Tu sta dva nograda, ne ravno obširna, pa polna žlahnih tert in žlahnega grojzdja; tu so plodne njive, travniki, zelniki, po unih in okoli teh je pa blizo 2000 požlahnjenih dreves, katerih večidel je nasadil in izredil sedanji lastnik sam. Res, lepo je viditi vse, in nagledati skorej se ne more okó ne tote krajine, ne rajske okolice, ktera se prostira na podnožji gore.

Rumeno sonce je zahajalo že za hribe, in jelo se je mračiti, ko sem se vernil domú, čez in čez prepričan: da marljiv in umen gospodar dogotavlja marsikaj lepega in koristnega na svojem zemljišču, česar ne zaveda se len in neveden selján, in da prijetna sadjoreja je zares nevsahljiv izvor dohodkov in blagostanja človeškega sploh. J. Š.

Iz Tersta 24. sept. Tergatev je v okolici naši večidel opravljena; nekoliko se je vendar nabralo grojzdja, ktero nam je 3 poslednje leta huda tertna botezen popolnoma snedla. — Žitna cena je poslednji čas pri nas za goldinar pri staru poskočila (6 vagánov dá 5 starov).

Iz Ljubljane. Za slovesen sprejem presvetlega cesarja in cesarice, katerih prihod v Ljubljano na poti v Terst, Benetke in Milan se okoli vseh Svetih pričakuje, so deželni stanovi in mestna županija že začeli priprave delati. — Mestni odbor je po dolgem prevdarjanji, kako bi se môgla brez davka poravnati primanjka mesta dnarnice, ktera se je našla blizo na 14.000 gold., v svojem poslednjem zboru sklenil, da naj se, ker drugačne poti ni, po izgledu drugih mest izpiše priklada k hišnemu, zemljišnemu, obertnijskemu in dohodkinemu davku, in sicer dva groša od goldinarja za dvě leti.

Novičar iz raznih krajev.

Iz Dunaja se piše, da se je vihar na dunajskem dnarnem sejmu pomiril in da so se kursi poboljšali. To poboljšanje se pripisuje besedam gosp. ministra Bruka, pri katerem so te dni naj veljavniši dunajski dnarničarji bili in ki jih je potolažil, da naj nikar ne mislijo, da se je kje kakih hudih prekucij bati in da vlada ne bo z dovolitvami novih dnarnih naprav prestopila tiste meje, zunaj ktere bi utegnula nevarnost žugati dnarnim zadevam. In res se ne bojé na Dunaji zdaj več kake napolitanske homatije tako kakor pred, ker upajo, da avstrijska vlada edina s francozko bo spravila iz poti vse spodtike, iz katerih bi utegnili kak potres na Laškem se naključiti. Tudi prepovedujejo sedaj skor vsi časniki, kateri so zadnjič pravili, da jadrajo angležko-francozke vojskine ladije nad Napolitance „z zadnjo besedo“, da ni še zadnja ura odbila v tem razporu, ampak da je še časa dovolj za porazumljenje. Sliši se, da je avstrijska vlada poslala svojega poslanca generala Martini-ta v Napolj do kralja s posebnim sporočilom, da naj se enmalo udá, enmalo pa bote angležka in francozka vlada odjenjale od svojih terjatev, da se ne vname huji plamen. Francozka vlada gotovo ne bo prenapéla strun, ker bi ne bilo varno za-njo samo, ako bi se sedaj izcimile na Laškem kake prekucije, ko čedalje večja dragina živeža in stanovališč v Parizu vladi dosto skerbí dela. Vladni časnik „Moniteur“ je tedaj te dni za potrebno spoznal ljudstvo potolažiti, rekši, da cesar neprenehoma skerbí za cenejši živež in da tudi stanovališča bojo sčasoma bolji kup; čeravno se je — pravi — od leta 1852 do 1856 poderlo 1565 hiš v Parizu, za ktere se je gospodarjem 126 milijonov in 211.559 frankov plačalo, se jih je v ravno tem času veliko več sozidalo in sicer 6552, katerih vrednost je cenjena na 712 mil. frankov. Pričakovati je tedaj po tem takem od francozke vlade, da ne bo predelec segala in potem tudi angležka ne bode strun preveč napenjala. Kaj bo general Martini opravil, se bo menda kmali slišalo, in nad tem

je veliko veliko ležeče. — Maršal Narvaez je že na poti v Madrid; španjska vlada je skenila ustaviti prodajo cerkvenih lastnin. — Pruska vlada je po svojem poslancu Sydov-u terjala od predsednika švajcarske vlade, naj bi se zavolj kralja ustavila pravda zoper ustajnike v Neuenburg-u ali naj bi se saj iz zavora izpustili proti kavci; švajcarska vlada pa je odgovorila na to, da „pravda se mora izteči kakor postava terja, in da zavezna oblastnija je ne more in je noče ustaviti“. — Da bode avstrijska armada ostala še v Moldavi in Valahii, se vidi iz tega, ker so za njeni živež zaloge za 6 naprejnih mescev razpisane. — „Srb. Dnev.“ je od besede do besede razglasil pismo, ki ga je knez Danilo zastran Černogore pisal vsem velikim vladam in v katerem zaupanje razodeva, da mu bojo one zagotovile celoto dežele černogorske in dovolile, česar potrebuje za samosvojni obstoj. Čvetero je, česar Černogorci želé: 1) da bi se samostojnost Černogore na diplomatični poti spoznala; 2) da bi se meje njene proti Hercegovini in Arabii razširile; 3) da bi se meja proti Turčii tako natanko postavila kakor je proti Avstrii postavljena; 4) naj se s Černogoro zedini mejno primorsko mesto Antivari. Kar mejo zadeva, so nek vse vlade edinih misel, naj ostane pri starem; kar pa se tiče političnih razmer, hoče rusovska vlada: naj se sploh spozná samostojnost Černogore; avstrijska vlada: naj ostane kakor je dosihmal bila; francozka in angležka: naj se osnuje kakor Srbija; turška vlada pa terja ravno nasprotno od tega, česar želí rusovska, namreč: velike vlade naj spoznajo, da Černogora stoji pod turškim gospodstvom. Kaj bo obveljalo, se ne vé. — Zlo enake pasklavljenja in polajšave kakor Rusom je car Aleksander ob svojem kronanji podelil tudi Poljcem. — Iz Subotice (Steinamanger) na Ogerskem se piše, da je ravno sedaj na vertu ondašnjega korarja Feketa velik bezgov germ (Hollunderstrauch, sambucus nigra) v polnem cvetji. Nihče ne pomne kaj takega; vremenski preroki pa ga imajo za znamenje dolge in lepe jeseni.

Solnčeva sestra in paša tiranin.

Po Vuku I. 232, 157.

Izviralá merzla je vodica,	Ko jih vidi deklica prelepa,
Na vodici sreberna stolica,	Govorila mlada je besedo:
Na stolici deklica prelepa.	„Hvala Bogu, čudo preveliko!
Do kolen so ji rumene noge,	„Ali prišel paša je ob pamet?
In do rame pozlačene roke,	„Koga hoče, da za ljubo vzame,
Lasi so ji kita černe svile.	„Da on vzame sončevó sestrico,
Čudo to po svetu se raznese,	„In sestrično pervo blede lune.
In tiranin paša to začuje,	„In danično v Bogu posestrimo!“
Pa odvede on dva sluga svoja:	Ino dvigne mlada se nad zemljo,
„Pojta, sluga, do studene vode,	Ino seže z roko v mavho svojo,
„In poglejta deklico prelepo;	Ter izvede tri jabelka zlate.
„Ako bode, kakor ljudstvo pravi,	Pa jih verže v visočine neba.
„Hočem vzeti jo za verno ljubo.“	Pa poskuša svatov šest stotin se,
Urno sluga se od tod podasta.	Kdo ugrabil bo poprej jabelka;
Ko dospeta do studene vode,	Al tri strele počijo spod neba:
Je resnica, kakor ljudstvo pravi.	Ena udri dva devera mlada,
Odidesta in povesta pašu.	Druga udri paša na dorinu.
Silno svatov si nabere paša,	Ino tretja udri šest sto svatov,
On nabere šest stotin si svatov,	Ne uteče nikdo, da oznani.
In se dvigne po prelepo dekle.	Da oznani, kaj se je zgodilo! C.

Stan kursa na Dunaji 29. septembra 1856.

Obligacije	5 %	81 1/4 fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	70 fl.
derzavnega	4 1/2 %	69 3/4 "	Windišgrac. " "	20 " 23 "
dolga	4 %	63 "	Waldštejn. " "	20 " 23 "
	3 %	49 3/4 "	Keglevičeve " "	10 " 11 1/2 "
	2 1/2 %	40 "	Cesarski cekini.	4 fl. 52 "
Oblig. 5 % od leta 1851		B 90 "	Napoleonдор (20 frankov)	8 fl. 8 "
Oblig. zemljiš. odkupa 5 %		85 "	Suverendor	14 fl. 10 "
Zajem od leta 1834 . . .		250 "	Ruski imperial	8 fl. 23 "
" " 1839 . . .		124 "	Pruski Fridrihsdor	8 fl. 43 "
" z loterijo od leta 1854		105 3/4 "	Angležki suverendor . . .	10 fl. 15 "
" narodni od leta 1854		82 5/8 "	Nadavk (agio) srebra:	
			na 100 fl. 6 1/4 fl.	